

הבנה, הבעה ולשון לעולים חדשים

דגם בחינה לתרגול לשאלון 11284

(שאלון על 70% מהיקף תכנית הלימודים)

הדגם המצורף נועד לתרגול, והוא כולל שאלות רבות מעבר למספר השאלות שיופיעו בשאלון הבגרות.

משך הבחינה: שלוש שעות

מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

פרק א – הבנה והבעה

30 נקודות

הבנת הנקרא

20 נקודות

סיכום ממוזג

20 נקודות

פרק ב – תחביר

פרק ג – שם המספר מערכת הצורות

6 נקודות

שם המספר (חובה)

24 נקודות

פועל, שם ומילות יחס

- הדגם מבוסס על שאלון הבגרות בעברית לעולים 11284 ממועד חורף תשע"ז 2017.
- השאלות בכל פרקי הבחינה הולמות את מפרט התכנים להוראה ולהערכה במסגרת 70%, אשר פורסם בחוזר מפמ"ר תשע"ז.
- רמזי תשובות לשאלות פרק א מופיעים בסוף השאלון, בעמוד 26

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שלושה טקסטים. קרא אותם, וענה על כל השאלות שאחריהם.

טקסט א

אנגלית באוניברסיטאות על שום מה?

(מעובד על פי אהרן דותן, "אנגלית באוניברסיטאות על שום מה?", העברית, כרך סא, חוברת ד (תשע"ג), עמ' 147-157, אוחזר מאתר האקדמיה ללשון העברית)

באלפיים השנים שבהן חי עם ישראל בגולה הוא שמר על הלשון העברית הכתובה בעיקר כשפת התפילה והספרות. רק החל מסוף המאה התשע עשרה, כשהתחיל להתפתח היישוב העברי החדש בארץ ישראל, נהפכה העברית בתהליך אטי מלשון כתובה ללשון מדוברת וכן ללשון ההוראה והלימוד בבתי הספר בארץ. באותה התקופה חברה יהודית-גרמנית בשם "עזרה" הגישה סיוע כספי לפיתוח מערכת חינוך מפוארת ברחבי הארץ – גני ילדים, בתי ספר וסמינרים למורים. היא גם סייעה בהקמת שני מוסדות חשובים בחיפה: הטכניון (מוסד אקדמי) ובית הספר הריאלי העברי.

ביום 26 באוקטובר 1913 פרסמה חברת "עזרה" מסמך שבו נקבע ששפת הלימוד של מדעי הטבע בטכניון תהיה השפה הגרמנית, כדי ששפה זאת, שהיא תרבותית ביותר, תשמש גשר להתפתחות המדע של העת החדשה. קביעה זאת עוררה התנגדות בקרב רבים, וכך החלה המלחמה הגדולה בין השפות, הגרמנית והעברית, שנקראה "מלחמת השפות".

במאבק הייתה אלימות רבה. תלמידים ניסו לצאת מבתי הספר וכך להביע את התנגדותם. חברת "עזרה" מצידה ערבה את הנציג הרשמי של גרמניה ואת המשטרה הטורקית, אך כל זה לא הועיל לה. בסופה של מלחמת השפות ניצחה העברית. חברת "עזרה" חזרה בה מהחלטתה ופרסמה החלטה חדשה, שלפיה שפת הלימוד בטכניון תהיה עברית. אמנם בכך הסתיימה מלחמת השפות הרשמית, אך מפני שהלשון נחשבה ערך שיש לשמור עליו, המאבק לעידוד הדיבור בעברית רק הלך והתעצם. הביטוי "עברי דבר עברית" נהפך לסיסמה מוכרת באותו זמן.

נוסף על כך, הלשון נחשבה גם לגורם המאחד עולים מתרבויות שונות ומשפות שונות. התפיסה הייתה שכדי להפוך לחברה מגובשת בארץ יש לדבר וללמוד בשפה אחת, השפה העברית, ועל כן צריך למחוק כל סימן של תרבות אחרת.

בעשורים האחרונים גברה השפעת האנגלית במידה רבה, ובימינו היא הולכת וגדלה עוד יותר בעקבות כלי התקשורת, הקולנוע והטלוויזיה. כיום האנגלית מתחילה לתפוס את מקומה של העברית במוסדות להשכלה גבוהה בארץ. ברוב האוניברסיטאות תחום מדעי הטבע מתנהל למעשה באנגלית, העבודות האקדמיות נכתבות באנגלית וכך גם המחקרים. אפילו נשמעת הדרישה שכל החוגים ילמדו קורס אחד או שניים באנגלית.

יש סכנה אמתית שהאנגלית תהפוך להיות שפת האוניברסיטאות. ואף יותר מזה – השפה האנגלית עלולה להפוך עם הזמן לשפה המועדפת בבתי הספר בתיכונים ובבתי הספר היסודיים. אין ספק כי אנו חייבים לעצור את התופעה לפני שתתפשט. יש לזכור כי הלשון העברית, לשונו של העם, היא ערך עליון במדינת ישראל. מכאן שזכותו היסודית של כל אזרח וכל סטודנט במדינה ללמוד בשפה העברית, השפה הרשמית של ישראל. הרי חופש הביטוי אין פירושו למנוע ביטוי בשפה העברית.

עם כל זאת אין אני מציע לנתק את מדינת ישראל מן הקשר עם המדע העולמי ולמנוע מן המתלמד הישראלי את הקדמה. ההפך הוא הנכון. אך אסור שהקשר עם המדע העולמי יבוא במקום מדע בעברית. האקדמיה ללשון העברית, שתפקידה לחקור את הלשון העברית ולכוון את התפתחותה, שוקדת שנים רבות על מונחים מדעיים בעברית ועל מילונים מקצועיים לתחומי המדע השונים. ההוראה האקדמית אפשרית היום בעברית גם אם מדי פעם בפעם צריך להיעזר במונח שעדיין אין לו תחליף עברי. אין שום סיבה שלא להמשיך את הוראה בעברית.

השאלות

ענה על השאלות.

1. א. לפי שורות 9-14 בטקסט א, מה הייתה הסיבה לפרוץ "מלחמת השפות"?
ב. לפי שורות 15-25, מדוע היה חשוב ששפת הדיבור בארץ תהיה עברית? ציין שתי סיבות.
2. לפניך תמונה.

- א. העתק מטקסט א משפט המבטא את הרעיון המובע בתמונה.
ב. הסבר את קביעתך.
ג. האם גם אתה היית מצטרף לקבוצה המוצגת בתמונה? נמק את החלטתך.
3. לדברי כותב טקסט א, קיימת כיום סכנה אמתית שהאנגלית תתפוס את מקומה של השפה העברית במוסדות האקדמיים. הצג מתוך המאמר שתי עובדות שעליהן יכול הכותב לבסס את דבריו אלו.
4. א. "באוניברסיטה יש "חופש אקדמי"".

מה פירוש צירוף המילים "חופש אקדמי" במשפט זה?

הקף את התשובה הנכונה.

- ימי החופשה השנתיים למרצים ולסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה
- החופש לעסוק בפעולות של הרחבת ידע או הפצתו ללא התערבות
- החופש של אנשי האקדמיה ללשון העברית לחדש מילים ומונחים
- ימי החופשה הניתנים לחוקרים כדי לעסוק במחקר בינלאומי בתחומם.

ב. "חברת "עזרה" חזרה בה מהחלטתה"

מה פירוש צירוף המילים "חזרה בה מהחלטתה" במשפט זה?

הקף את התשובה הנכונה.

- חזרה על החלטתה
- אישרה את החלטתה
- ביטלה את החלטתה
- חיזקה את החלטתה

5. הקף את התשובה הנכונה על פי טקסט א.

הקשר בין לעז ל - רוסית, גרמנית, פולנית, ערבית, יידיש הוא כמו הקשר בין :

- סיוע כספי	-	עזרה כלכלית, תמיכה כספית, מענק
- מחסור במילים	-	ריבוי מילים, עושר לשוני, שפע מילולי
- שפה תרבותית	-	שפת רחוב, לשון פשוטה, משלב נמוך
- מערכת חינוך	-	גני ילדים, בתי ספר, פנימיות נוער

6. הכותרת של טקסט א "אנגלית באוניברסיטאות – על שום מה?" מנוסחת כשאלה ומשקפת את דעת הכותב. מה התשובה הנכונה ביותר לשאלה זאת על פי הטקסט?

הקף את התשובה הנכונה.

- לימוד בשפה האנגלית באוניברסיטאות תורם למדע.
- אין שום סיבה שלא ללמד בעברית באוניברסיטאות.
- ברוב האוניברסיטאות מתנהל תחום מדעי הטבע באנגלית.
- יש חשיבות אקדמית ללימוד בשפה האנגלית באוניברסיטאות.

7. הכותב מציין :

" הרי חופש הביטוי אין פירושו למנוע ביטוי בשפה העברית. "

הסבר במילים שלך את כוונת הכותב.

8. הביטוי "מלחמת השפות" במאמר מתייחס לשני מקרים שונים בתקופות שונות. ציין את השפות שאליהן מתייחס הביטוי "מלחמת השפות" בכל אחד מהמקרים ואת התקופה.

9. השלם את המילה או צירוף המילים המתאימים ביותר, על סמך המאמר.

ראשי "עזרה" דרשו שבלימודי המדעים שפת ההוראה תהיה השפה ה _____ ,
מכיוון ששפה זו _____ . דרישה זו עוררה התנגדות כי השפה העברית היא
_____ .

10. מדוע נקראה "מלחמת השפות" בשם זה?

11. מהי עמדתו/דעתו של אהרון דותן ביחס להתפשטות האנגלית בעולם האקדמיה,
וכיצד הוא מנמק אותה?

מדען, דבר עברית

(מעובד על פי רוביק רוזנטל, "מדען, דבר עברית: על הגפרור שהצית את מלחמת השפות; וגם: כללים לשימוש בלשון מדעית בכלי התקשורת", **הד האולפן החדש**, גיליון 100, חורף 2013 (תשע"ג), עמ' 15-21)

הקרב על שפת ההוראה בטכניון היה שיאו של מאבק ורגע משמעותי מאוד בתחיית השפה העברית. מאבק זה נגע למעשה בשתי שאלות שונות. השאלה האחת היא אם יש ללמד את המדעים בעברית. ההחלטה על כך משפיעה על כמה עניינים: באיזו שפה ידבר המורה עם תלמידיו, באיזו שפה ייכתבו חומרי הלימוד במדעים, ובאיזו שפה יכתבו התלמידים את עבודותיהם. השאלה האחרת היא באיזו שפה יכתב מילון המונחים במדעים: אם במילון ייכתבו מונחים בעברית בלבד, או שייכתבו מונחים בלועזית. אם המילון יכתב בעברית בלבד, יתגשם רצונם של מחדשי העברית להימנע משימוש במילים לועזיות בשפה.

על השאלה הראשונה – בנוגע לשפת ההוראה – עדיין אין תשובה. לאחרונה פורסם שבטכניון מבקשים ללמד קורסים מסוימים בשפה שאינה עברית, והוויכוח שהחל ב"מלחמת השפות" התעורר מחדש. ההוראה בשפות זרות החלה לחדור גם לכל שאר המוסדות להשכלה גבוהה בישראל. בכינוסים בישראל, חוקרים ישראלים מציגים פעמים רבות את מחקריהם בשפה האנגלית. הסיבה הידועה לכך היא שברוב תחומי המדע החוקר מתבסס בעיקר על ספרות מדעית בשפות אחרות, ומשתמש במילים ובמונחים לועזיים. חוקרים שרוצים להתקדם בעולם האקדמיה כותבים את עבודותיהם באנגלית כדי שיוכלו לפרסם אותן.

בשל התפשטות האנגלית באוניברסיטאות בארץ והסכנה הנשקפת מכך לעברית, יש לשמור על השפה העברית. הייתי מצפה ממוסדות האקדמיה להעניק לנושא תשומת לב ולפתח לא רק כלים לכתיבה מדעית אלא גם להדגיש את החשיבות של כתיבה ראויה בשפה העברית. יש ללמד את התלמידים לכתוב בעברית עשירה וברורה.

גם התשובה על השאלה השנייה, בנוגע למילון המונחים במדעים, אינה פשוטה. במהלך השנים מאז מלחמת השפות יצאו לאור מילונים מדעיים רבים, מקיפים ומסודרים, שחלק מן המונחים שלהם היו בלועזית. גם במילון המודרני לפיזיקה, שיצא לאור בשנת 1993 רוב המונחים אינם עבריים. אם כן, יוצרי המילונים העבריים החדשים ובוודאי המילון המדעי הגיעו למסקנה, שלא לכל מונח לועזי צריך ואפשר למצוא תחליף עברי.

יש לאפשר שימוש במונחים לועזיים כשאין תחליף עברי מתאים. רק כך נוכל לקבל טקסטים מדעיים, איכותיים ומדויקים. אפשר לקבוע ששילוב מילים לועזיות בטקסט עברי במינוח הנכון ובמקום הנכון אינו מאיים על השפה העברית ואינו פוגע בה. להפך, הוא מעשיר אותה. כך הדבר בתחום המדעים.

אם כן יש להבחין בין שתי השאלות שהצגתי קודם, ואין לקשור אותן זו לזו. אפשר להתווכח אם יש צורך לכתוב וללמד במוסד ישראלי בשפה זרה, אך אין להשתמש בסיבה של מחסור במונחים בעברית כדי לתמוך בהוראה או בכתיבה בלועזית. העברית הסתדרה תמיד עם מילים לועזיות המשובצות בה וכך תסתדר גם העברית המדעית. לעומת זאת, אם יִלמדו או יכתבו מדעים בלועזית, תאבד העברית המדעית. אין לנו נכסים תרבותיים לשוניים רבים כל כך שנוותר עליהם ללא מאבק.

השאלות

ענה על השאלות.

12. לפי טקסט ב, מדוע מוסדות האקדמיה אינם מקדישים תשומת לב מספקת לכתיבה מדעית ולמחקר מדעי בעברית?

13. א. לפי טקסט ב, מהי הדרך שמציע הכותב להצגת המונחים במילון המונחים למדעים?

ב. לאיזו מטרה מזכיר הכותב את המילון המודרני לפיזיקה?

14. מדוע החוקרים בתחום המדעים בארץ נוהגים להשתמש דווקא בשפה האנגלית?

15. "במהלך השנים מאז מלחמת השפות יצאו לאור מילונים מדעיים רבים, מקיפים ומסודרים".

מה פירוש המילה "מקיפים" במשפט זה?
הקף את התשובה הנכונה.

- מצומצמים
- נפרדים
- כוללים
- מקצועיים

16. לפי רוביק רוזנטל, מה הייתה תרומתה של מלחמת השפות?

17. רוביק רוזנטל שואל במאמרו שתי שאלות. מה תשובתו לשאלה הראשונה?

18. "הייתי מצפה ממוסדות האקדמיה להעניק תשומת לב לכתיבה ראויה"

הקף את המילים שיכולות להצטרף לשם הפועל 'להעניק'

מדליה, ערעור, סיוע, יד, כבוד, תלונה

19. הצג מטקסט ב שתי דוגמאות לחדירת האנגלית למערכת ההשכלה הגבוהה בישראל.

20. בפסקה ב מעלה הכותב שתי שאלות - העתק למחברתך את השאלה שבה עוסק הכותב במאמרו זה.

21. הכותב בחר בכותרת המאמר "מדען דבר עברית" העתק מהמאמר "אנגלית באוניברסיטאות על שום מה" את המשפט שהוא בסיס לכותרת מאמר זה.

22. מה הסיבה שכותב טקסט ב בחר בכותרת, "מדען דבר עברית"?
בחר בתשובה המתאימה ביותר

- המאמר עוסק בשפת המדע המדוברת במוסדות להשכלה גבוהה.
- הכותרת מושכת תשומת לב, אך המאמר אינו עוסק בשפת המדע המדוברת.
- הכותב מביע את דעתו לגבי שפת הלימודים של המדעים באקדמיה.
- מטרת הכותב המתבטאת במאמר היא לעודד מדענים להשתמש רק בעברית.

23. לדעת כותב טקסט ב - טקסט איכותי במדעים הוא
הקף את התשובה הנכונה.

- טקסט בעברית המתרגם כל מונח לועזי למונח חדש בעברית
- טקסט מדעי באנגלית המשלב מונחים בעברית כשאינן תחליף
- טקסט מדעי בעברית המשלב מונחים בלועזית כשאינן תחליף
- טקסט מדעי הכתוב בשפה שיבחר החוקר לצורך פרסומו בעולם

משפטים באנגלית

(מעובד על פי משה כהן-אליה, "Let them study in English", Ynet, 4.4.2014, אוזר מ-ynet.co.il)

כאשר יזמנו את הקמת המסלול ללימודי משפטים באנגלית חשבנו על שתי מטרות לתכנית האקדמית: קידום המחקר האקדמי בישראל ומתן אפשרות לסטודנטים זרים ללמוד משפטים בישראל.

בעקבות הפרסומים שלנו הגיעו אלינו פניות רבות מצד יהודי צפון אמריקה ואירופה. הם רצו לעודד את ילדיהם לעלות לארץ באמצעות התכנית. בעקבות זאת הבנו שפתיחת המסלול בשפה האנגלית תאפשר לחזק את הקשר בין ישראל ליהודי התפוצות. התכנית תוביל לעליית צעירים יהודים איכותיים מרחבי העולם והם ישתלבו בשוק העבודה המקומי והיו לחלק מן האוכלוסייה הישראלית. זאת הזדמנות אמתית לאותם צעירים ללמוד משפטים בישראל בשפתם.

המתנגדים לתכנית, שקוראים לעצמם "שומרי השפה העברית", מיהרו לטעון ש"תכנית ללימודי משפטים באנגלית היא לא פחות מסכנה קיומית לשפה העברית". ובכן, מי שדואג לעתידה של השפה העברית יכול להירגע. פתיחת המסלול ללימודי משפטים באנגלית לא תפגע בשפה העברית ולא תערער על קיומה. המעמד של העברית בארץ ישראל הוא חזק ויציב. כיום העברית היא שפת האם של רוב הישראלים. דווקא מלחמתם של "שומרי השפה" בתכנית היא שיכולה לפגוע בניסיון שלנו לקשר בינינו ובין צעירי יהדות העולם. צעירים אלה רוצים להתקרב לארץ, ללמוד בה, לעבוד בה, להתפתח בה ואף לחיות בה.

ללא לימודים באנגלית לא נוכל לקיים קשר הדדי בין תרבויות, ולא נוכל לחשוף את הסטודנטים הזרים לתרבות הישראלית. שיתוף פעולה של האקדמיה בישראל עם מוסדות להשכלה גבוהה בחו"ל יתרום לאיכות האקדמיה בישראל. מי שמתנגד לתכניות הוראה בשפה האנגלית בעולם האקדמיה מסרב לקבל כי העולם השתנה.

השאלות

ענה על השאלות.

24. ציין שני יתרונות להקמת המסלול ללימודי משפטים באנגלית בארץ, לדעתו של כותב טקסט ג.

25. מדוע לדעתו של כותב טקסט ג, מלחמתם של שומרי השפה תפגע בגשר בינינו ובין צעירי יהדות העולם?

26. השלם את המקומות הריקים בקטע שלפניך באמצעות מילים או צירופים, על פי שלושת הטקסטים.

שלושת הטקסטים עוסקים ב_____ באנגלית במוסדות להשכלה גבוהה בישראל. כותב טקסט א וכותב טקסט ב _____ לכך. אחת מטענותיהם היא שהעברית היא _____ ויש _____ למענה. כותב טקסט ג חושב שלאנגלית במוסדות להשכלה גבוהה יש _____ כגון: עליית צעירים יהודים לישראל, _____ הקשר עם התפוצות ועוד.

27. כותב טקסט ג מציין שתי מטרות להקמת המסלול ללימודי משפטים באנגלית. א. מהן שתי המטרות?

ב. הסבר את תרומתה של אחת מהמטרות, על פי הכותב, למדינת ישראל.

28. לפניך ציטוט: "מי שדואג לעתידה של השפה העברית יכול להירגע"

על פי משה כהן איליה (טקסט ג), מדוע הדואגים לעתיד העברית יכולים להירגע? הקף את התשובה הנכונה.

- א. מפני שנפתח המסלול ללימודי משפטים באנגלית.
- ב. מפני ש"שומרי השפה" פוגעים במערכת היחסים שבין ישראל וצעירי יהדות העולם.
- ג. מפני שהמעמד של השפה העברית בישראל מבוסס ויציב.
- ד. מפני שיהודי צפון אמריקה ואירופה מבקשים לעודד את ילדיהם לעלות לארץ.

29. בפסקה א מוצגות שתי מטרות של המסלול ללימודי משפטים באנגלית.

העתק למחברתך את המטרה שבה עוסק המאמר.

30. האם אתה מסכים עם קביעת הכותב: "דווקא מלחמתם של שומרי השפה היא שתפגע בגשר בינינו ובין צעירי העולם". **נמק את קביעתך.**

31. לאחרונה עלתה הצעה ללמד מספר מקצועות לימוד בארץ בשפה האנגלית בכל בתי הספר התיכוניים.

◦ האם אתה תומך בהצעה זאת או מתנגד לה? נמק את קביעתך.

◦ *במפגש עם חבריך הדוברים את שפת האם שלך – האם אתה משוחח אתם בעברית או בשפת האם המשותפת? הסבר מדוע.

(*שאלה זאת יכולה להיחשב כשאלת עמ"ר)

סיכום ממזג

על סמך שלושת הטקסטים שקראת, כתוב סיכום ממזג שכותרתו: **מלחמת השפות החדשה.**

בסיכומך כתוב על **התפשטות השימוש באנגלית** במוסדות להשכלה גבוהה כיום וסכם את דעתם של הכותבים בנושא ונימוקיהם.

הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בתוך הסיכום ובסופו (ביבליוגרפיה).

כתוב בהיקף של 200 מילים.

פרק ב – תחביר (20 נקודות)

1. לפניך משפט.

יוצרי המילון העברי, שחידשו מילים עבריות למונחים לועזיים, הסכימו לשלב

בטקסטים עבריים בתחום המדע גם מילים לועזיות.

א. ציין את תפקידן התחבירי (נושא / נשוא / משלים שם / משלים פועל) של המילים המסומנות בקו.

ב. העתק מן המשפט הנתון שני צירופי סמיכות ושני צירופים של שם ותוארו.

ג. לפניך משפט: **יוצרי המילון חידשו מילים עבריות.**
הוסף יידוע לצירוף "מילים עבריות" וכתוב את המשפט מחדש.

2. קרא את המשפט שלפניך:

מי שדואג לעתידה של השפה העברית יכול להירגע.

כתוב את המשפט מחדש והפוך אותו למשפט חדש, פתח ב-"אם".

3. לפניך המשפט:

בעקבות הפרסומים שלנו הגיעו אלינו פניות רבות מצד יהודי צפון אמריקה ואירופה.
העתק את המילה שיכולה להחליף את "בעקבות" ותשמור על משמעות המשפט.

- כתוצאה מ...
- למרות...
- על אף....
- בזמן....
- לאחר....

4. קרא את המשפט שלפניך:

ללא לימודים באנגלית לא נוכל לקיים קשר בין תרבויות.

העתק למחברתך את האפשרות שבה נשמרת המשמעות של המשפט הנתון.

- קשר בין תרבויות יוכל להתקיים אף על פי שלא יהיו לימודים באנגלית.
- קשר בין תרבויות לא יוכל להתקיים אם לא יהיו לימודים באנגלית.

5. "מלחמת השפות עוררה את הצורך ליצור מאגר מונחים עברי בכל תחומי המדעים. הקף את המשפט המבטא את הרעיון שבמשפט הנתון:

- למען מלחמת השפות התעורר הצורך ליצור מאגר מונחים בכל תחומי המדעים
- בעקבות מלחמת השפות התעורר הצורך ליצור מאגר מונחים בכל תחומי המדעים
- למרות מלחמת השפות התעורר הצורך ליצור מאגר מונחים בכל תחומי המדעים
- בזמן מלחמת השפות התעורר הצורך ליצור מאגר מונחים בכל תחומי המדעים

6. לפניך המשפטים: **מי שדואג לעתידה של השפה העברית יכול להירגע. פתיחת המסלול ללימודי משפטים באנגלית לא תפגע בשפה העברית ולא תערער על קיומה.**

הוסף בין המשפטים מילת קישור המבטאת את הקשר הלוגי בין שני המשפטים:

- מפני ש-
- אף על פי ש-
- לכן
- אבל

7. לפניך המשפט:

ללא לימודים באנגלית לא נוכל לקיים קשר הדדי בין תרבויות, ולא נוכל לחשוף את הסטודנטים הזרים לתרבות הישראלית

מהו הקשר הלוגי המתבטא במשפט זה? הקף את התשובה הנכונה.

- ניגוד
- סיבה ותוצאה
- תנאי
- זמן

8. לפניך שני משפטים.

I. חייבים לעצור את תופעת התפשטות האנגלית במוסדות האקדמיים בארץ.

II. הלשון העברית היא נכס לאומי.

חבר את שני המשפטים למשפט אחד. הוסף מילת קישור שמתאימה לקשר הלוגי בין שני המשפטים (תוכל לשנות את סדר המשפטים).

9. א. לפניך משפט. קרא אותו וענה על הסעיף שאחריו.

בלי לימודים באנגלית לא נוכל לקיים קשר בין תרבויות.

הקף את המשפט השומר על משמעות המשפט שקראת:

- קשר בין תרבויות יוכל להתקיים אף על פי שלא יהיו לימודים באנגלית.
- קשר בין תרבויות לא יוכל להתקיים אם לא יהיו לימודים באנגלית.

10. א. לפניך שלושה משפטים. הקף את מילת הקישור או את מילת השעבוד

המתאימה בכל משפט, לפי הקשר הלוגי שבו.

(1) אם / כאשר / כדי ש עם ישראל חי בגולה, הוא שמר על הלשון העברית

הכתובה בעיקר כשפת התפילה והספרות.

(2) ההוראה בשפה האנגלית במוסדות האקדמיים בארץ היא אפשרית, אבל /

כמו כן / לאחר ש היא עלולה לגרום לאובדן הקשר לשפה העברית.

(3) גרמנית נחשבה לשפה המקובלת במדע ולשפה תרבותית, לכן / על אף זאת /

כי ראשי "עזרה" טענו שהגרמנית צריכה להיות שפת הלימוד של מדעי

הטבע.

(4) העברית הפכה מלשון כתובה ללשון מדוברת בעקבות זאת / כדי ש / לאחר ש

התחיל להתפתח היישוב העברי החדש בארץ ישראל.

11. א. באפריל 2014 שלחה האקדמיה ללשון העברית הודעת דואר אלקטרוני לרשימת

חבריה, ובה כתבה: "אתם מוזמנים להצטרף אלינו למאבק נגד לימודים אקדמיים

באנגלית במוסדות להשכלה גבוהה".

כתוב את ההודעה בדיבור עקיף. פתח את תשובתך במשפט:

באפריל 2014 שלחה האקדמיה ללשון העברית הודעת דואר אלקטרוני לרשימת חבריה, ובה כתבה _____

ב. הפוך את המשפט שלפניך לדיבור ישיר :
ראשי "עזרה" טענו שהשפה הגרמנית היא השפה המקובלת עליהם.

11. לפניך שלושה משפטים. חבר אותם לקטע לכיד. הוסף מילות קישור מתאימות.
- למורים באוניברסיטאות בארץ אסור למנוע מן הסטודנטים את הזכות לכתוב בעברית.
  - הזכות לכתוב בעברית היא זכותו היסודית של כל סטודנט בארץ .
  - באוניברסיטאות רבות בארץ כיום דורשים להגיש עבודות באנגלית.

12. לפניך שני משפטים, הפוך כל אחד מהמשפטים ללשון עבר.

- העלייה לישראל היא עלייה חדשה.
- הגרמנית היא השפה המקובלת עליהם.

13. לפניך שלושה משפטים ובהם מודגשת המילה "אם" :

- אם ?למדו או יכתבו מדע בעברית, לא לאבד הבסיס של העברית המדעית.
- נשאלת השאלה אם הרצון של מחדשי העברית למחוק מילים לועזיות כולל גם את תחום המדעים.
- צעירים יהודיים איכותיים מרחבי העולם ישתלבו בשוק העבודה המקומי אם ייפתח המסלול ללימודי משפטים באנגלית.

- א. באיזה משפט המילה "אם" לא מציינת קשר של תנאי ?
- ב. באיזה משפט המילה "אם" מציינת משמעות שונה ממשמעותה בשני המשפטים האחרים? – הסבר.

14. לפניך שלושה משפטים ובכל אחד מהם מודגשת המילה "היא".

- ברוב האוניברסיטאות שפת ההוראה בתחום מדעי הטבע היא אנגלית.
- הלשון העברית היא ערך עליון במדינת ישראל.

- א. כתוב את המשפט השני מבין שלושת המשפטים בזמן עתיד.
ב. חבר את משפט א ומשפט ב בקשר לוגי הגיוני.

15. א. הפוך לדיבור עקיף את המשפט הבא : ביום 26 באוקטובר 1913 פרסמה החברה מסמך שבו נכתב : "שפת הלימוד של מדעי הטבע תהיה השפה הגרמנית"

ב. הפוך לדיבור ישיר את המשפט הבא : הטענה של ראשי 'עזרה' הייתה שהשפה הגרמנית היא השפה המקובלת במדע.

16. לפניך טקסט ובו שגיאות לשוניות. מצא לפחות שלוש שגיאות ותקן אותן :

בשנים האחרונים מתחדש הדיון על מלחמת השפות. מוסדות אקדמיים רבים מלמדות את התכניות לימוד בשפה האנגלית. אלה הם תכניות המיועדות לסטודנטים מחו"ל, אך נודע כי יש את האנשים באוניברסיטאות החושבים על הכנסת לימודים באנגלית בכל התארים גם עבור סטודנטים ישראלים. על כך מתנגדת האקדמיה ללשון בעברית. לדברי נציגיה, צריך להגביל את השימוש באנגלית באוניברסיטה משום שהדבר פוגע בתרבות ומצמצם את החופש ביטוי ואת הרמת לימוד.

17. לפניך משפטים מהטקסט.

שנו את זמן המשפטים לעתיד :

- האקדמיה ללשון העברית הביעה בעבר מחאה חריפה על כך שסטודנטים ישראלים הצטרפו ללמוד ולהגיש עבודות באנגלית בקורסים מסוימים באוניברסיטאות בישראל.
- הסיבה המרכזית לכך היא הפוטנציאל הטמון בכך לשיתוף פעולה אקדמי בין לאומי באנגלית בלבד.

18. במשפטים שלפניך חסרים שלושה צירופי סמיכות.

כתוב את צירוף הסמיכות בכל משפט באמצעות המילים בסוגריים :

- הסטודנטים מתבקשים לבחור (קורסים+בחירה) באנגלית
- (סיבה+התנגדות) לשפה האנגלית באוניברסיטאות היא הרצון לשמור על העברית

- הלימוד באנגלית תורם ל (שיפור+מחקר).

19. הפוך מיחיד לרבים ומרבים ליחיד :

- כתוב ביחיד את הצירוף "מדעי הטבע".
- כתוב ברבים את הצירוף "שפת התפילה".
- הפוך לרבים את הצירוף "החלטה רשמית".
- הפוך ליחיד את הצירוף "תרבויות שונות".
- הפוך ליחיד את הצירוף "חששות כבדים".

20. קרא את שני המשפטים שלפניך :

- העברית המדעית מסתדרת עם מילים לועזיות.

- מילים לועזיות לא הזיקו למילים בעברית

כתוב את שני המשפטים כמשפט אחד בקשר מתאים.

21. לפניך שלושה משפטים, שחסרים בהם צירופים של סמיכות. השלם את

הצירופים החסרים, על פי המילים שבסוגריים.

(1) לפי _____ (מסקנה + החוקרים), לא לכל מונח לועזי צריך
ואפשר למצוא תחליף עברי.

(2) במוסדות להשכלה גבוהה בארץ כיום מציעים _____
(מסלולים + לימוד) רבים בשפה האנגלית.

(3) _____ (סיבה + התנגדות) לשפה האנגלית
באוניברסיטאות היא הרצון לשמור על העברית.

(4) _____ (המעמד+העברית) במדינת ישראל הוא חזק ויציב.

פרק ג – שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)

חלק I: שאלת חובה – שם המספר

1. לפניך קטע ובו מספרים מודגשים. כתוב את המספרים המודגשים במילים.

<p>טופס רישום לקורס יסוד בלשון עברית לסטודנטים עולים חדשים</p> <p>שם: ישראל כהן</p> <p>תאריך לידה:</p> <p>10 _____ בינואר 1995 _____</p> <p>מקום מגורים:</p> <p>כפר הסטודנטים בניין מספר 5 _____</p> <p>מחיר הקורס:</p> <p>3056 _____ ש"ח, אפשר לשלם ב-2 _____ תשלומים.</p>
---

2. לפניך משפט, ובו מספר מודגש.

במילון העברי לפיזיקה ישנם 2784 ערכים.

לפניך שלוש אפשרויות לכתיבת המספר. הקף את הצורה הנכונה.

- אלפיים שבעה מאות שמונים וארבעה ערכים.
- אלפיים שבע מאות שמונים וארבעה ערכים.
- אלפיים שבע מאות שמונים וארבע ערכים.

3. החודש ה-12 בלוח השנה העברי נקרא אלול.

לפניך שלוש אפשרויות לכתיבת המספר. הקף את הצורה הנכונה.

- החודש השתיים-עשר בלוח השנה העברי נקרא אלול.
- החודש השנים-עשר בלוח השנה העברי נקרא אלול.
- החודש השתיים-עשרה בלוח השנה העברי נקרא אלול.
- החודש השנים-עשרה בלוח השנה העברי נקרא אלול.

4. כתוב במילים את המספרים המודגשים במשפטים שלפניך.

- ב – 22 _____ בפברואר בשנת 1914 _____
חברת "עזרה" חזרה בה מהחלטתה.
- סטודנט זה שולט ב – 3 _____ שפות ברמה גבוהה מאוד.
- ברחבי הארץ ישנם מעל 11 _____ מסלולים שונים ללימודי מדעים לתואר שני בשפה האנגלית.
- בעמוד מספר 13 _____ במילון מופיעים מונחים לועזיים רבים.

חלק II: שאלות בחירה – פועל, שם ומילות יחס

1. לפניך שלושה סעיפים א-ג, ובכל אחד מהם שני משפטים.

במשפט הראשון בכל סעיף יש מילה מודגשת. ציין את השורש של המילה המודגשת, והשלם את המשפט השני באמצעות פועל, שם פועל או שם מאותו השורש של המילה המודגשת, לפי ההקשר.

א. חוקרים כותבים מאמרים באנגלית כדי שיוכלו לְפַרְסֵם אותם בעולם האקדמי.

• השורש של המילה לְפַרְסֵם הוא: _____.

• חוקרים מאמינים ש_____ מאמרים באנגלית יקדם אותם.

ב. גם ילדים קטנים מרבים לְטַעוֹת בין זכר ונקבה בשמות בעברית.

• השורש של המילה לְטַעוֹת הוא: _____.

• גם מבוגרים לפעמים _____, העיקר שהם מבינים ומתקנים.

ג. בקיץ האחרון נחתו בישראל 82 עולים חדשים בְּטִיֶסָה ישירה מצרפת.

• השורש של המילה בְּטִיֶסָה הוא: _____.

• לדבריהם תמיד חלמו _____ לישראל כי כאן הוא ביתם.

2. לפניך משפט מתוך הטקסט:

המסקנה היא שאם יש דרישה לכתוב, לפרסם ולהציג באנגלית הרי שצריך ללמד בשפה זאת.

- הפוך את שמות הפועל במשפט לשמות פעולה ואת שמות הפעולה לשמות פועל. (ללא המשפט)

- חבר משפט ובו שם פעולה אחד ושם פועל אחד מבין אלה שהפכתם במשפט הקודם.

3. לפניך שישה שמות. מיין אותם בטבלה שלפניך, לפי דרך התצורה שלהם.

מְקוּמִי, בְּטוֹי, מְלַחֵמָה, מְלוֹן, מוֹסָד, מְסָלוּל

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

4. לפניך שישה משפטים ובכל אחד מהם מודגשת מילה בצורת הבינוני. ליד כל משפט כתוב אם המילה המודגשת היא **פועל**, **שם תואר** או **שם עצם**, לפי ההקשר שלה במשפט.

א. מלחמתם של "שומרי השפה" היא מתוך דאגה לעתיד של השפה העברית.

ב. חוקרים אלו מתנגדים לתכניות הוראה בשפה האנגלית בעולם האקדמיה.

ג. שילוב נכון של מילים לועזיות בטקסט עברי יוצר טקסט מדויק.

ד. צריך למחוק כל סממן של זרות שהביאו איתם העולים.

ה. ההרגשה הייתה שכדי להפוך לחברה מגבשת בארץ יש לדבר וללמוד בשפה אחת, השפה העברית.

ו. בטכניון מבקשים ללמד קורסים מסוימים בשפה שאינה עברית.

5. לפניך קטע שחסרים בו חמישה פעלים.

השלם במקומות הריקים את צורת הפועל המתאימה, לפי שם הפועל שבסוגריים.

במחקר ש _____ (להיערך) במכללות אקדמיות בישראל בדקו החוקרים תפיסות ועמדות של הסטודנטים במכללה כלפי לימודים של קורס תוכן בשפה האנגלית. הממצא הבולט הוא שהסטודנטים אינם _____ (לגלות) התלהבות רבה לקחת חלק בקורסים ששפת ההוראה בהם היא אנגלית. זאת משום שהם לא _____ (להכיר) קורסים שבהם שפת ההוראה היא שפה זרה. הם רצו ללמוד בקורס באנגלית כדי לשפר את היכולות התקשורתיות, אבל _____ (להבין) שהקורס דורש הבנת הנקרא והבעת ההרצאות ולא תקשורת. אף על פי כן הסטודנטים הצהירו שהם _____ (להמליץ) על הקורס לחבריהם.

(מתוך מאמרו של ענבר לוריא ודוניצה שמידט "הוראת קורסי תוכן בשפה האנגלית במכללות לחינוך: קולות הסטודנטים", בתוך סוגיות בהוראת שפות בישראל, עמ' 198-221)

6. בפעלים שלפניך יש פעלים או שמות מודגשים. כתוב את השורש של כל מילה

והשלם את החסר על פי ההקשר – פועל, שם פועל או שם מאותו השורש:

א. הסיבה הידועה לכך היא שברוב תחומי המדע נזקק החוקר או המורה לכלים לועזיים.

השורש של המילה ידועה הוא _____

ראשי האוניברסיטאות טוענים שצריך ל _____ אנגלית ברמה אקדמית.

ב. חוקרים שרוצים להתקדם נדרשים לכתוב את עבודותיהם באנגלית כדי שיוכלו

לפרסם אותם בעולם האקדמי.

השורש של המילה לפרסם הוא _____

מי שמעוניין ב _____ עבודתו חייב לכתוב אותה באנגלית.

ג. המסקנה היא שאם יש דרישה לכתוב, לפרסם ולהציג באנגלית הרי שצריך ללמד בשפה זאת.

השורש של המילה דרישה הוא _____
מרצים רבים _____ מהסטודנטים לכתוב באנגלית.

7. א. כתוב את מילת היחס המתאימה מבין האפשרויות שבסוגריים במשפטים שלפניך.

(1) בשנים האחרונות מתחדש הדיון _____ (על, ב, עם) מלחמת השפות.
(2) מוסדות אקדמיים רבים מעוניינים _____ (על, ב, מ) תכניות לימוד בשפה האנגלית.

(3) מוסדות אקדמיים בארץ משתפים פעולה _____ (עם, אל, אצל) מוסדות אקדמיים בעולם כדי לקדם מחקר בין-לאומי איכותי.

ב. כתוב את הטיית הגוף הנכונה של מילת היחס המופיעה בסוגריים במשפטים שלפניך.

(1) עם ישראל שמר על הלשון אלפיים שנה. הוא שמר _____ (על) בעיקר שפה כתובה.

(2) בשפה העברית היה מחסור באוצר מילים, ולכן משולבים _____ (ב) הרבה מונחים בלועזית.

(3) חייבים לעצור את התופעה לפני שתתפשט. מי שיכול לעצור _____ (את) הם ראשי האוניברסיטאות.

8. בכל אחד מהמשפטים שלפניך חסרה מילת יחס. השלם את מילת היחס החסרה במשפט.

(1) על אף השימוש הרב _____ שפה האנגלית מעמדה של העברית חזק ויציב.

(2) פרופסור זה אסר _____ הסטודנטים להגיש עבודה בעברית.

(3) מוסדות אקדמיים בארץ משתפים פעולה _____ מוסדות אקדמיים בעולם כדי לקדם מחקר בינלאומי איכותי.

(4) לימוד בשפה האנגלית במוסדות להשכלה גבוהה בארץ מפריע מאוד _____ "שומרי השפה".

(5) יהודי צפון אמריקה ואירופה הגישו _____ הפניות הרבות לפתיחת המסלול ללימודי משפטים באנגלית.

9. מצא את מילות היחס המתאימות:

בשנים האחרונות מתחדש הדיון _____ (על, ב, עם) מלחמת השפות. מוסדות אקדמיים רבים מעוניינים _____ (על, ב, מ) תכניות לימוד המועברות בשפה האנגלית. מדובר בתכניות ייעודיות לסטודנטים מחו"ל, _____ (כמו כן, אבל, בניגוד לכך) יש הטוענים כי בעלי עניין פועלים לקידום לימודים באנגלית גם תכניות המיועדות לסטודנטים ישראלים, בכל המוסדות האקדמיים ולימודים לקראת כל התארים.

ב ה צ ל ח ה

רמזי תשובות לפרקי ההבנה וההבעה

1. א. לפי שורות 9-14 בטקסט א, מה הייתה הסיבה לפרוץ "מלחמת השפות"?
הסיבה הייתה הקביעה של חברת עזרה ששפת הלימוד של מדעי הטבע בטכניון
תהיה השפה הארמית.

ב. לפי שורות 15-25, מדוע היה חשוב ששפת הדיבור בארץ תהיה עברית? ציין

שתי סיבות.

סיבה 1: השפה היא ערך ויש לשמור עליה.
סיבה 2: השפה מאחדת ומאגדת את החברה.

2. לפניך תמונה.

ד. העתק מטקסט א משפט המבטא את הרעיון המובע בתמונה.
"קביעה זאת אורכה התנגדות רבה בקרב האזרחים והתלמידים בבתי הספר
בארץ" / "הביטוי-עברי דבר עברית, נהפך לסיסמה מוכרת באותו הזמן"
(ייתכנו תשובות נוספות)

ה. הסבר את קביעתך.

התשובה צריכה לכתוב דיאלוג בין התמונה לטקסט. מחאה/התנגדות.

ו. האם גם אתה היית מצטרף לקבוצה המוצגת בתמונה? נמק את החלטתך.
שאלת צ"ר - התלמיד יביע דעתו וינמק בקצרה מיטבית.

3. לדברי כותב טקסט א, קיימת כיום סכנה אמיתית שהאנגלית תתפוס את מקומה של
השפה העברית במוסדות האקדמיים. הצג מתוך המאמר שתי עובדות שעליהן יכול
הכותב לבסס את דבריו אלו.

- כרוב האוניברסיטאות תחום מדעי הטבע מתנהל למעשה באנגלית.

- הצבאות האקדמיות הן באנגלית.

- המחקרים הם באנגלית.

- המשאת הדרישה שבכל החוקים ילמדו קורס אחד או שניים באנגלית.

4. א. "באוניברסיטה יש "חופש אקדמי".

מה פירוש צירוף המילים "חופש אקדמי" במשפט זה?

הקף את התשובה הנכונה.

- ימי החופשה השנתיים למרצים ולסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה
- החופש לעסוק בפעולות של הרחבת ידע או הפצתו ללא התערבות
- החופש של אנשי האקדמיה ללשון העברית לחדש מילים ומונחים
- ימי החופשה הניתנים לחוקרים כדי לעסוק במחקר בינלאומי בתחומם.

ב. "חברת "עזרה" חזרה בה מהחלטתה"

מה פירוש צירוף המילים "חזרה בה מהחלטתה" במשפט זה?

הקף את התשובה הנכונה.

- חזרה על החלטתה
- אישרה את החלטתה
- ביטלה את החלטתה
- חיזקה את החלטתה

5. הקף את התשובה הנכונה על פי טקסט א.

הקשר בין לעז ל - רוסית, גרמנית, פולנית, ערבית, יידיש הוא כמו הקשר בין:

- סיוע כספי - עזרה כלכלית, תמיכה כספית, מענק
- מחסור במילים - ריבוי מילים, עושר לשוני, שפע מילולי
- שפה תרבותית - שפת רחוב, לשון פשוטה, משלב נמוך
- מערכת חינוך - אני ילדי, כתי ספר, פנימיות נוצר

6. הכותרת של טקסט א "אנגלית באוניברסיטאות - על שום מה?" מנוסחת כשאלה ומשקפת את דעת הכותב. מה התשובה הנכונה ביותר לשאלה זאת על פי הטקסט?

הקף את התשובה הנכונה.

- לימוד בשפה האנגלית באוניברסיטאות תורם למדע.
- אין שום סיבה ללא צורך בעברית באוניברסיטאות.
- ברוב האוניברסיטאות מתנהל תחום מדעי הטבע באנגלית.

- יש חשיבות אקדמית ללימוד בשפה האנגלית באוניברסיטאות.

7. הכותב מציין:

" הרי חופש הביטוי אין פירושו למנוע ביטוי בשפה העברית. "

הסבר במילים שלך את כוונת הכותב.

*הכוונה שמסגרת חופש הביטוי יש לתת לכל אדם את הזכות להתבטא - החופש
לא רק בתוכן הדברים אלא גם בשפה שאי "אמרו. הזכות לדבר בעברית
ולאמור בעברית היא חלק מחופש הביטוי"*

8. הביטוי "מלחמת השפות" במאמר מתייחס לשני מקרים שונים בתקופות שונות.
ציין את השפות שאליהן מתייחס הביטוי "מלחמת השפות" בכל אחד מהמקרים
ואת התקופה.

*מלחמת השפות - בין העברית לעברית - 1913
מלחמת השפות - בין האנגלית לעברית - בימינו*

9. השלם את המילה או צירוף המילים המתאימים ביותר, על סמך המאמר.

ראשי "עזרה" דרשו שבלימודי המדעים שפת ההוראה תהיה השפה ה *שפה*
העברית היא צרכ חובה.
העברית היא צרכ חובה.

10. מדוע נקראה "מלחמת השפות" בשם זה?

עם זה נקבע כי הייתה אלימות רבה באבק על שפת ההוראה.

11. מהי עמדתו/דעתו של אהרון דותן ביחס להתפשטות האנגלית בעולם האקדמיה,
וכיצד הוא מנמק אותה?

*בצד הוראה בעברית באוניברסיטאות, אך אם יש צורך להיצר באונח עצדיין אין
לא תחליף עברי - אפשר לעשות זאת. אין לנתק את הקשר בין מדינת ישראל
למדע העולמי ולקידומה.*

12. לפי טקסט ב, מדוע מוסדות האקדמיה אינם מקדישים תשומת לב מספקת לכתיבה
מדעית ולמחקר מדעי בעברית?

רוב תחומי המדע מבוססים על ספרות מדעית בשפות אחרות. חוקרים שרואים

להתקדט הצולט האקדמיה כותביט את צבודותיהט באנלית כדי שיוכלו לפרסט אותט.

13. א. לפי טקסט ב, מהי הדרך שמציע הכותב להצגת המונחים במילון המונחים למדעים?

- להשתמש במונחים עצמית כטאין תחלית צברי.

- להשתמש במילון מילית לוציות בכמות הנכונה ובמקום הנכון.

או-

הסבר מהי הדרך שהכותב מציע להצגת המונחים במילון המונחים למדעים.

ב. לאיזו מטרה מזכיר הכותב את המילון המודרני לפיזיקה?

כדי להדגיש כי יוצרי המילונים העברית החדשית הציגו למסקנה של אכא לכא

מונח לוצי צריק ואפטר למצוא תחלית צברי.

14. מדוע החוקרים בתחום המדעים בארץ נוהגים להשתמש דווקא בשפה האנגלית? רוב תחומי המדע ממוסטים על ספרות מדעית בשפות אחרות. חוקרים שרוצים להתקדט הצולט האקדמיה כותביט את צבודותיהט באנלית כדי שיוכלו לפרסט אותט.

15. "במהלך השנים מאז מלחמת השפות יצאו לאור מילונים מדעיים רבים, מקיפים ומסודרים". מה פירוש המילה "מקיפים" במשפט זה? הקף את התשובה הנכונה.

- מצומצמים

- נפרדים

- כוללית

- מקצועיים

16. לפי רוביק רוזנטל, מה הייתה תרומתה של מלחמת השפות? לאחר מלחמת השפות יצאו מילונים מדעיים בעברית, אט כי חלק מהמונחים של היה להט תחלית נכתבו בלוצית.

17. רוביק רוזנטל שואל במאמרו שתי שאלות. מה תשובתו לשאלה הראשונה?

אין לו תשובה שלמה הראשונה. ("צדיין אין תשובה")

18. "הייתי מצפה ממוסדות האקדמיה להעניק תשומת לב לכתיבה ראויה"

הקף את המילים שיכולות להצטרף לשם הפועל **להעניק**

מדליה, ערעור, סיוע, יד, כבוד, תלונה

19. הצג מטקסט ב שתי דוגמאות לחדירת האנגלית למערכת ההשכלה הגבוהה בישראל.

**סטנדרט ממוצע של קורסי מסוימים בשפה אינה עברית
כינוסים בישראל חוקרים ישראלים מציגים את עבודותיהם באנגלית.
חוקרים שרואים להתקדם באקדמיה כותבים את מחקריהם באנגלית.**

20. בפסקה ב מעלה הכותב שתי שאלות - העתק למחברתך את השאלה שבה עוסק הכותב במאמרו זה.

איזו שפה יכתב מילון המונחים במדעים?

21. הכותב בחר בכותרת המאמר "מדען דבר עברית" העתק מהמאמר "אנגלית באוניברסיטאות על שום מה" את המשפט שהוא בסיס לכותרת מאמר זה.

"עברי דבר עברית"

22. מה הסיבה שכותב טקסט ב בחר בכותרת, "מדען דבר עברית"?

בחר בתשובה המתאימה ביותר

- המאמר עוסק בשפת המדע המדוברת במוסדות להשכלה גבוהה
- הכותרת מושכת תשומת לב, אך המאמר אינו עוסק בשפת המדע המדוברת
- הכותב מביע את דעתו לגבי שפת הלימודים של המדעים באקדמיה
- מטרת הכותב המתבטאת במאמר היא לעודד מדענים להשתמש רק בעברית

23. לדעת כותב טקסט ב - טקסט איכותי במדעים הוא

הקף את התשובה הנכונה.

- טקסט בעברית המתרגם כל מונח לועזי למונח חדש בעברית
- טקסט מדעי באנגלית המשלב מונחים בעברית כשאינן תחליף
- טקסט מדעי בעברית המשלב מונחים באנגלית כשאינן תחליף

– טקסט מדעי הכתוב בשפה שיבחר החוקר לצורך פרסומו בעולם

24. ציין שני יתרונות להקמת המסלול ללימודי משפטים באנגלית בארץ, לדעתו של כותב טקסט ג.

- חילוק הקשר בין ישראל ליהודי התפוצות.

- עליות צעירים איכותיים מרחבי העולם.

- השתלבות צעירים יהודים בשוק העבודה המקומי.

- אידול האוכלוסייה היהודית בישראל.

- הזדמנות לצעירים הרוצים להתקרב לארץ ולהתפתח בה.

25. מדוע לדעתו של כותב טקסט ג, מלחמתם של שומרי השפה תפגע בגשר בינינו ובין צעירי יהדות העולם?

ישנן השפה דורשים עליון ההוראה בארץ תהיה צעירי, וכך הם מרחיקים את צעירי יהדות העולם מן העלייה לארץ ויורטים מחוסר עסקה למי שמבקש לעלות לארץ.

26. השלם את המקומות הריקים בקטע שלפניך באמצעות מילים או צירופים, על פי שלושת הטקסטים.

שלושת הטקסטים עוסקים בהוראה לימוד באנגלית במוסדות להשכלה גבוהה בישראל. כותב טקסט א וכותב טקסט ב מתנגדים לכך. אחת מטענותיהם היא שהעברית היא ערך ויש להיאבק ולהיאחז למענה. כותב טקסט ג חושב שלאנגלית במוסדות להשכלה גבוהה יש יתרונות כגון: עליות צעירים יהודים לישראל, חילוק הקשר עם התפוצות ועוד.

27. כותב טקסט ג מציין שתי מטרות להקמת המסלול ללימודי משפטים באנגלית.

א. מהן שתי המטרות?

- קידום המחקר האקדמי בישראל

- מתן אפשרות לסטודנטים לרצות לימוד משפטים בישראל.

ב. הסבר את תרומתה של אחת מהמטרות, על פי הכותב, למדינת ישראל.
*צעירים שיצאו לארץ ללימודים יוכלו להשתלב עם השוק העבודה,
להשתקצ בארץ ולהפוך לחלק מהאזרחים. הצדאת האוכלוסייה/איכות
האוכלוסייה/קיומף אלויות וצוד.*

28. לפניך ציטוט : "מי שדואג לעתידה של השפה העברית יכול להירגע"
על פי משה כהן איליה (טקסט ג), מדוע הדואגים לעתיד העברית יכולים להירגע?
הקף את התשובה הנכונה.

ה. מפני שנפתח המסלול ללימודי משפטים באנגלית.
ו. מפני ש"שומרי השפה" פוגעים במערכת היחסים שבין ישראל וצעירי יהדות
העולם.
ז. *מנני שהמצדף השפה העברית בישראל מוסס ויציב.*
ח. מפני שיהודי צפון אמריקה ואירופה מבקשים לעודד את ילדיהם לעלות
לארץ.

29. בפסקה א מוצגות שתי מטרות של המסלול ללימודי משפטים באנגלית.

העתק למחברתך את המטרה שבה עוסק המאמר.
מתן אפשרות לסטודנטים זרים ללמוד משפטים בישראל.

30. האם אתה מסכים עם קביעת הכותב : "דווקא מלחמתם של שומרי השפה היא
שתפגע בגשר בינינו ובין צעירי העולם". נמק את קביעתך.
כל תשובה שתקבל - יש להתייחס לאיכות הנימוק.

31. שאלה כללית:

לאחרונה עלתה הצעה ללמד מספר מקצועות לימוד בארץ בשפה האנגלית בכל בתי
הספר התיכוניים.

- ° האם אתה תומך בהצעה זאת או מתנגד לה? נמק את קביעתך.
- ° במפגש עם חבריך הדוברים את שפת האם שלך – האם משוחח אתם בעברית או
בשפת האם המשותפת? הסבר.
כל תשובה שתקבל - יש להתייחס לאיכות הנימוק.

סיכום ממוזג (20 נקודות)

על סמך שלושת הטקסטים שקראת, כתוב סיכום ממוזג שכותרתו: **מלחמת השפות החדשה**.

בסיכומך כתוב על **התפשטות השימוש באנגלית** במוסדות להשכלה גבוהה כיום וסכם את דעתם של הכותבים בנושא ונימוקיהם. הקפד על דרכי מסירה מקובלות ועל אזכור מקורות המידע בתוך הסיכום ובסופו (ביבליוגרפיה). כתוב בהיקף של 200 מילים.

הצעה בלבד:

הצעו **האחרונים** השפה האנגלית הולכת ומתפשטת בכל מקום ולזאת בעקבות ריבוי כלי התקשורת, הקולנוע והטלוויזיה. דותן (תשע"ג), כהן-אליה (2014) ורוזנטל (2013) מצביעים על התופעה של התפשטות השימוש האנגלית במוסדות האקדמיים בישראל כיום ומציינים נקודות מהט שונות בצניין לה. מצוד שדותן ורוזנטל רואים בתופעת התפשטות האנגלית כסכנה לצהרית ומתנגדים להוראה בשפה זו במוסדות האקדמיים, כהן-אליה רואה בה דווקא ברכה.

כאות אלהרה מהתפשטות שפה לרה מזכיר דותן את מלחמת השפות שקמה בעקבות הויכוח על שפת ההוראה בטכניון. לדבריו, חייבים לצרור את התופעה לפני שתתפשט ותהפוק שוב למלחמת שפות. הוא קובע כי הלשון הצהרית היא לשון העצ ולכן היא ערק עליון במדינת ישראל וכי לכותו של כל סטודנט במדינה ללמוד ולהתפתח בלשון הצהרית. רוזנטל מתמקד בהוראת המדעים. לדבריו, אם לא ילמדו או יכתבו מדע בעברית, יאבד הבסיס של הצהרית המדעית. עוד הוא קובע כי יש לשמר את הנכסים התרבותיים והלשוניים שהצהרית היא חלק חשוב שלהם.

כנעד דותן אורס פרופ' כהן-אליה (2013) כי מצמד הצהרית בארץ ישראל הוא יציב, ואין חשש למלחמת שפות חדשה. פרופ' כהן-אליה אף רואה בפתיחת מסלול לימודי משפטים באנגלית לשר בין הישראלים ובין צעירי יהדות הצולט אשר רוצים לעלות לארץ ולחיות בה. יתרון נוסף לפתיחת מסלול לימודי משפטים באנגלית שמציון פרופ' כהן-אליה הוא

שהדבר יביא, לדעתו, לשינוי בצורה עם מוסדות אקדמיים בחו"ל ויתרום לאיכות האקדמיה בישראל.

מקורות:

דותן, א' (תשע"ד). אנליזת באוניברסיטאות על שם מה? העברית, ס"א, ד, עמ' 147-157.

כהן-אליה, מ' (2014). לימודי משפטים באנליזת, מאוחזר מ Ynet 5 ספטמבר (2016)

רוזנטל, ר' (2013). מדען דבר עברית. הד האולפן החדש, גליון 100, עמ' 15-21.

תבחינים להערכת כתיבה ממוזגת

א.	תוכן המידע - תמציתיות, דיוק ועודפות
1.	באיזו מידה כל המידע הרלוונטי מופיע? (מספר פריטי המידע ישנה בהתאם לתוכן המטלה)
2.	באיזו מידה המידע מהימן ומדויק?
3.	באיזה מידה הושמט מידע בלתי רלוונטי?
4.	באיזו מידה נמנע הכותב מחזרות מיותרת?
5.	באיזו מידה נעשה שימוש בהכללת?
ב.	ארגון המידע
6.	באיזו מידה הטקסט עצמאי (לא מהוקשר) ומעמד בחזית את הנושא (ולא את המאמרים)? יש להקפיד גם על פתיח מכליל המדגיש את הנושא.
7.	באיזו מידה המידע המוצג בטקסט לכיד, כלומר יש "זרימה" טובה של הטקסט מנושא אחד לאחר? (יש לשים לב שאין "סימני גזירה והדבקה" גורפים ולא מושכלים.) אם נעשה שימוש בכותרת משנה, יש לשים לב שיש הלימה בין הכותרת לתוכן ובין הסותרות לבין עצמן.
8.	באיזו מידה יש שזירה בין רעיונות משותפים לצד מה שמיחד כל מקור?
9.	באיזו מידה יש שימוש בקשרים לוגיים המתאימים למבנה הלוגי של הטקסט?

ג.	אזכור המקורות ודרכי המסירה
10.	באיזו מידה המידע המופיע בטקסט מיוחס לכותבים השונים בגוף הטקסט?
11.	באיזו מידה אוסר מקורות המידע בגוף הטקסט ובסופו הוא על פי נורמות כתיבה אקדמיות?
12.	באיזו מידה מופיעה רשימת כל המקורות בסוף הטקסט? (יש לשים לב גם לסדר א"ב, אחדות ברישום פרטי הביבליוגרפיה בסוף הטקסט.)
13.	באיזו מידה נעשה שימוש בדרכי מסירה שונות? (אם נעשה שימוש בפועלי הבעה/ אמירה, יש לשים לב לדיוק מבחינת המשמעות).
ד.	לשון מבע ותקינות
14.	ניסוח: באיזו מידה הניסוח בהיר, ענייני והולם את אופי הכתיבה?
15.	תקינות תחבירית: באיזו מידה המשפטים שלמים ובנויים כהלכה ואינם ארוכים מדי? באיזו מידה הכותב חוזר על מילות היחס בין החלקים הכוללים? הקפיד על התאמים? השתמש בה"א הזיקה באופן תקין?
16.	סימני פיסוק: באיזו מידה נעשה שימוש נכון והולם בסימני פיסוק?
17.	מורפולוגיה וכתיב: לדוגמה, שימוש תקין באותיות אית"ן; הבחנה בכתיבה שבין נטיית הרבים לנטיית היחיד - ילדינו/ילדנו